

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 7. Júliusban 1787.

Memnon, vagy az emberi Böltsesség.

Memnon fel-teszi edgykor esztelenül magában, hogy ő tökéletesen bölts léfzen. Nintsenedgyis olyan ember, a' kinek ez a' bolondság edgynehányfzor a' fejében meg-ne forduljon. Memnon így szól magában: hogy az ember igen bölts, 's következképpen igen böllog légyen, egyéb nélkül nem szükölködik, hanem hogy indúlatait le-vetkezze, a' mellynél, a' mint minden tudja, semmi könnyebb nintsen. Elsöben-is, úgy mond, fejeznépet nem fogok szeretni: ugyan-is meg-látván edgytökélletes szépséget, így szöllok magamban: Ezek az ortzak még valaha meg-rántzofodnak; ezek a' szép szemek meg-fzederjefednek; ez a' kerek nyak meg-lapofsodik, és meg-görbed; ez a' szép fő meg-kopaszodik; már pedig edgy ilyen fő, tsak hogy olyan szemmel nézzem most, a' millyennel akkor fognám nézni, az enyimet bizonynal farkából ki-nem fogja vetni. Másodszor; mindenkor józan léfzen; híjába fogok meg-kisértetni jólakással, kedves ízü borokkal, és a' tárfaság tántorító kedveslégeével, mert tsak képzelem a' vízfszaélésnek kísérori, az el-nehezült főt, a' fel-háborodott gyomrot, az éfz, egéflég és idő el vesztegetését, és leg-ottan jól lakom annyival, a' mennyi szükseges,

B b b

egés-

egészem változás nélkül való, gondolatim tiszták, és világosok lesznek. Mind ez olyan könnyű, hogy ennek elérését számba sem lehet venni. Továbbá így szóla *Memnon*: tehetségemre-is kell edgy kevéllé tekintenem. Kivánságim mértékletesek, vagyonom jó helyen van a' Ninivebéli Fő Adó szedőnél, vagyon miből éljek, senkitől nem függök, mellynél nints nagyobb jó. Az udvarlás kegyetlen szükségétől ment leszek, senki ellen nem fogok irigykedni, 's más sem ellenem. Imé ez-is felettébb könnyű. Vagynak barátim, úgy mond továbbá, és azokat megtartom, mert semmi okok nem leszsz, a' miért velem ellenkezzenek: soha rájok meg-nem neheztelek, 'sők sem én reám: ebben sints femmi nehézség.

El-végezván ekképpen a' maga böltsefének rövid le-rajzolását, ablakára ki-könyököl *Memnon*. Meg-lát két fejer népet, a' juharfák alatt háza mellett sérálni. Az edgyik öreg vala, és nem láttatik vala femmin gondolkodni; a' másik ifjú, és rendes vala, és úgy mútattya vala, mintha elméjében nagy gondokkal küszködne. Sohajtoz vala, könyvez vala, és ezzel-is kedveslégét neveli vala. A' mi Böltünk meg-illetődik, nem az Afzszony szépségén (mert jól tudja vala, hogy ezen gyengeség ő tölle távul volna) hanem inkább annak bánattyán, mellyben azt lenni láttya vala. Ki mégyen, meg-izollíttya az ifjú Ninivebéli menyetskét, olyan szándékkal, hogy ötet böltsen vígasztalná. Ez a' szép személlý elő-beszéllý igen kedves, és hathatós szókkal minden bajait, mellyeket edgy báttya néki okozott, holott soha báttya sem volt. Mitsoda tökéletlenségekkel ragadta-ki kezéből az ő vagyonyát, mellyet soha nem bírt, és mind azokat a' gonoszokat, mellyektől néki a' báttya erőszakossága miatt kellene félni. Te olly jó tanáts adó

adó férfinak láttatól lenni, úgy mond; hogy ha nem fajnálnád fáradságodat, és hozzám jövéen ügyemet megvisgálnád, bizonynal hiszem, hogy terhes bajaimból ki-fzabadíthatnál. *Memnon* semmit nem kéfett el-kisérsni, hogy dolgait böltsen meg-visgállya, és ötet jó tanátszával oktaffa.

A' búba borúlt nyavallyás Afzfzony bé-vifzi edgy szépen illatozó Szobába, maga mellé edgy Kanapéra tífztelettel le-ülteti, mellyen edgymásra vetett lábakkal szembe ülnek vala. Az Afzfzony földre függefztett szemekkel beszéll vala, mellyekből ottan, ottan, könyvek tsordulának, és a' mellyek, valahányfzor azokat fel-emeli vala, a' bölt *Memnon* szemivel mindenkor szembe találkoznak vala. Az ő beszédi a' szívet meg-hattyák vala, és azoknak hatatósága mind annyifzor kettős vala, valahányfzor edgymásra tekintettek. *Memnon* az ő ügyét feletébb szívére vette, és minden szempillantásban nagyobb, nagyobb indúlatot érez vala magában, edgy ilyen betsüleletes személlynek el-kötelezésére. Már meg-füntek vala lassan lassan a' beszélgetés közt való buzgóságban edgymással szembe lenni, már nem ülnek vala térdre vetett lábakkal. *Memnon* olyan közlőll oktatya vala, és olly kedves tanátsot ad vala néki, hogy edgyik sem beszélhet vala, a' fenn forgó dologról, és nem tudják vala hól vólnának.

Midőn ekképpen vólnának, meg-érkezik az Afzfzony bátyya, a' mint ezt könnyen lehet gondolni, a' ki tetétől fogva talpig fegyverben vala, és előfzör-is azzal köfzön-bé, hogy mind *Memnont*, mind a' maga hűgát a' mint érdemlik, mindjárt meg-ölné. Utóllýára beszédét azzal fejezé-bé, hogy ugyan tsak jó fizetésért talám meg-fogna nekik engedni. *Memnon* kéntelenítették a' mije vala mindenét oda adni.

Bél-

Bóldog vólt ebben az időben a' ki ennyivel megmenekedett. Amérika még nem találtatott vólt fel*) és a' búskodó Afzszonyok közel sem vóltak olyan veszedelmefek, mint a' máii időben.

Memnon szégyennel, és szörnyű bánattal hazamegyen; othon talál edgy tzédulát, mellyben edgynehány kedvesebb Barátival ebédre hívják. Ha egyedül itthon maradok, úgy mond, az elmém szomorú történetemmel fog-foglalatoskodni, semmit nem fogok enni, és nyavallyába esem, jobb lesz kedves Barátimmal mértékletesen ebédelnem, nyájas társaságokban elébbeni bolondságomat felejtennem. Elmégyen a' rendelt helyre, láttyák, hogy komor, kedvetlen. Kinállyák hogy egyék bánattya elűzésére. A' bor, ha az ember mértékletesen iszik az elmét, és a' testet meg-vidámíttya, így gondolkodik magában a' bölts *Memnon*, és meg-részegszik. Ebéd után játékkal kínállyák. A' rendes játék jó barátok között tisztefféges idő töltés. Jádzik; a' mi az erfzényében van, mind el-nyerik, és még azon fellyül négy annyival meg-adósíttják. A' játék felett öfzve vesznek, meg-bofzankodnak, edgy a' jó baráti közzül edgy pohárral a' szemét ki-üti. A' bölts *Memnont* haza viszik részégen, pénz nélkül, és edgy szeme híjjával.

Azonban a' bort edgy kevéffé ki-gözli, és mihelyt a' feje a' bortól valamennyire szabadúl, a' szolgáját el-küldi, hogy a' Ninivebéli Fő Adó-szedőtől pénzt hozzon, hogy jó barátait ki-fizesse, azonban meg-mondják, hogy az adófla pankrottá lett; melly miatt fok familiák fel-háborodtak. *Memnon* fel-indul-

*) Vagyon tzélozás a' Ftantz nyavalyára, a' melly Amérikából jött Európába.

dúlván bújában, el-mégyen edgy Instántziával, fia-
stromos szemmel az Udvarhoz, hogy a' Királytól
elég tételt kérjen a' Pánkrotás ellen. Szemben ta-
nálkozik edgy nagy palotában edgy fereg fő Afz-
szonyossággal, a' kik közül mindenik edgy edgy hu-
szon négy lábnyi kerekességű abrontsal vidám tekin-
tettel jár vala. Edgy közüllök, a' ki ötet valamen-
nyire esméri vala, fél szemmel rá tekintvén fel-ki-
ált: Oh Iszonyúság! Edgy más a' ki ötet jobban
esméri vala, köszönvén, jó estvét kednek, úgy mond
néki, *Memnon* Uram! ugyan örvendek, hogy lát-
hatom kedet, de hogy el-ne felejtsem, hát az ed-
gyik szemét hová tette ked? és ezzel feleletet sem
várván tovább mégyen. *Memnon* el-rejté magát
edgy szegelyben, és ott várja vala ezt a' szempil-
lantást, mellyben a' Király lábaihoz borúlhatna.
Az időt meg-nyeri, háromszor a' földet meg-tsokol-
ván, az Instántziát által nyújtya. A' kegyelmes Ki-
rályi Felség kedves tekintettel el-vévén, edgynek az
ő Fő-Tisztartói közül által adja, hogy arra gondja
légyen. A' Fő-Tisztartó *Memnont* félre szólittya,
és farkas nevetések közt nagy fennyen így szól né-
ki: te a' mint látom, tréfás vaksi vagy, bogy a' Ki-
rályhoz folyamodol elébb mint hozzám, de még
tréfásabb azért hogy te elég tételt mérsz kívánni
edgy betsületes Pánkrotás ellen, a' kit én az én ól-
talmammal tisztetek, és a' ki az én ágyasom' edgyik
öreg Afzszonya testvérének gyermeke. Belé hadd
barátom ezen dolgot, ha a' más szemedet-is el-nem
akarod veszteni.

Memnon ilyenképpen minekutánna, reggel mind
az Afzszonyokról, mind a' vendégeskedésről, mind
a' játékról, és minden vetélkedésről, de mindenek
felett az udvarláról le-mondott volna, még minek-
előtte

előtte bé-fetétedett, már edgy szép Affzony által megsalattatott, meg-lopattatott vala, meg-részegedett, jádzott, veszekedett, edgy fzemét ki-űttette, és az udvart-is meg-járta vala, az hol még a' mellett ki-is nevetteék.

El-bámulva, és meg sebhedt szível fél-halva háza indul, bé akarván házába menni, ott talállya a' porofzlókat, a' kik minden ingó-bingó vagyonyját ízedik vala őszve az adósságokért. Meg-állapodik fél-ájulva; edgy juharfa alatt őszve találkozik a' reggeli szép menyetskével a' ki az ő kedves Battyával sétál vala, és meg-látván *Memnont* az ő flastromával, katzagásra fakada. Az éjtszaka el-következik. *Memnon* a' maga háza fala mellett a' szalmára le-fekszik. Az hideg-lelés elő vészti, a' rázás közt el-alufzik: azonban edgy mennyei Angyal álmában néki meg-jelenik.

Az Angyal tündöklök vala a' világosságtól, valónak hat szép szárnyai, de sem feje, sem keze, sem farka nem vala, és semmihez hasonlók nem vólt. Ki vagy te, úgy mond néki, *Memnon*? A' te őrző Angyalod, felele a' máfik. Add viszsa hát a' fzememet, egésségemet, és költségemet, úgy mond *Memnon*. Ezután beszéli néki, mi módon vesztett vólna el mindeneket edgy napon. Ezek olyan dolgok, úgy mond a' Lélek, mellyek abban a' világban, mellyben mi lakunk, soha rajtunk nem történnek. Mitfoda Világban laktok ti? kérdi a' nyavalylás ember. Az en hazám, felele a' máfik, vagyon a' naptól öt száz ezernyi ezer mért-földnyire edgy kisdud tsillagban a' nagy kutya tsillag mellett, a' melly ide-is lázlik. Oh szép tartomány! fel-kiált *Memnon*. De hát ugyan nintsenek-é nállatok tökéletlen, tsalárd fejrénépek, a' kik a' szegény embert

bert meg-tsallyák, jó barátok, a' kik a' pénzét elnyerjék, 's azután az edgyik szemét ki-üflék? Nintsenek tsalárd Pankrótok, 's Fő-Tisztartók, a' kik az igallág ki-szolgálatára helyett veletek tsúfolkodjanak? Nintsen, úgy mond a' tsillag' lakosla, az effélének sem híre, sem helye nállunk. Minket soha az Aszszonyok meg-nem tsalnak; mert nállunk nintsenek Aszszonyok. Mi nem vendégeskedünk, mert mi soha nem észünk; nállunk nintsenek tsalárd Pankrótok, mert nállunk sem arany sem ezüst nintsen. A' mi szemeinket nem lehet ki-ütni; mert nekünk nintsen hasonló szemünk a' tiétekhez, és a' Fő-Tisztartók velünk igallágtalanságot nem mivelhetnek, mert a' mi tsillagunkban mi minnyájan egyenlők vagyunk.

Memnon erre meg-szóllíttya: Nagyságos Uram, úgy mond, hát Aszszony, és ebéd nélkül mivel tölthetitek az időt? A' világ több gollyóbiffaira való vigyázással, úgy mond az Angyal, a' mellyek ránk bizattattak. Oh jaj! felel *Memnon*, miért nem jövéel az el-múlt éjtszaka, hogy meg-tartóztattál volna az én sok bolondságaimtól. *Assán* mellett voltam, mond a' mennyei Lélek, a' te öregebbik bátyád mellett. Ötet még inkább lehet fajnálni, mint tégedet. Az Indebéli kegyelmes Királyi Felség, a' kinél lakik, edgy kevés vigyázatlansáért, mind a' két szemét ki-vájatta, és most vasba vert kézzel, és lábbal edgy fetét tömlötzben hever. Nagy haszon van benne, úgy mond *Memnon*, hogy edgy familiának edgy jó Angyala van, 's még-is két testvérek között edgyik fél szemű, 's a' másik vak, edgyik a' fogságban, 's a' másik a' szalmán fekszik. Meg-jobbúl a' te állapotod, felel a' tsillagbéli állat. Az igaz, hogy holtig fél szemű lélsz, de ezen kívül

kivül elég bődög léfzsz, tsak, hogy foha magadban bolondúl fel-ne tedd, hogy tökéletesen bölts légy. Ez hát olyan dolog, mellyet lehetetlen elérni? felkiált *Memnon* nagy sohajrással. Olyan lehetetlen, felel a' másfik, mint mindenre egész alkalmasnak, tökéletesen erősnek, tökéletesen hatalmasnak, és tökéletesen bődognak lenni. Még mi-is távol vagyunk ettől. Vagyon edgy olyan világi Gollyóbis, az hol mind ez fel-találtatik. De a' száz ezerni ezer világokban, mellyek a' kiterjesztett égben széllyel vagynak, minden rendel foly edgymás után. A' második világban kevefőbb böltsesség, és gyönyörűség van, mint az elsőben, kevefőbb a' harmadikban, mint a' másodikban. Így van az elsőől fogva az utólsóig, a' mellyben mindenek sült bolondok. Nagyon félek, úgy mond *Memnon*, ne hogy a' mi földünk kis Gollyóbiffa éppen az a' kis hajlék légyen, a' mellyről szolalsz? Nem éppen az, úgy mond a' Lélek, de közelit hozzá, mindennek a' maga helyyén kell lenni. Ha így vagyon a' dolog, úgy mond *Memnon*, nagyon tévellyegnek némelly Poéták, és világi böltsék, a' kik azt állittyák, hogy minden jól foly ebben a' világban; igen helyyesen állittyák, úgy mond a' Magasságbéli Bölts, ha az egész világ alkotmányáról értik ezt. Oh! akkor hiszem én azt, úgy mond *Memnon*, a' mikor edgy szemem hijjával sem léfzek,

